

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

16. Exhibetur septima, & ultima sententia Vasquez, Bellarmini, & aliorum.
Ex p. 12. tract. 1. resol. 16.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

quod gratis, & sine fundamento dicitur: si non producat, nulla ratio videtur suadere hanc esse partem, aut materiam Sacramenti; quippe cum materia cuiuscumque Sacramenti v. g. aquæ in Baptismo, Olei in confirmatione, & sic de cæteris gratiæ productio tribuatur. Respondemus ad primum quidem argumentum, satis esse ne qui principem in consecratione Episcopi locum tenet, solus minister consecrationis istius dicatur, & vt alij etiam cum eo ministri censeantur, quod ad aliquam eius partialem materiam, ac partialem formam concurrant, licet non ad singulas partiales materias cooperentur: Quare cum Episcopi omnes manus capiti Antistitis consecrandi imponant, simulque dicant cum consecratore hæc verba, *Accipe Spiritum sanctum*, consecrationis ministri dici poterunt, quamvis qui inter eos simpliciter dicitur in Pontificali Romano consecrator, hanc prærogatiuam obtineat, quod, & ad impositionem manuum ipse cum cæteris, & ad porrectionem libri Euangeliorum solus ipse agat, quem proinde solum ad validam & ratam ordinationem necessariò requirit, longè probabilius esse postea dicemus. Secundo argumento respondemus vtrumque esse probabile, & quo manus impositio non statim producat gratiam, nisi postquam porrectus est liber Euangeliorum, quo porrecto, tam gratia, quam character Episcopalis (sive nouus sit, sive extensio Presbyteralis) producantur vi non solum impositionis manuum, verum etiam porrectionis libri Euangeliorum. Nam qui parum temporis fuit inter applicatam vtramque istam materiam, priori effectus rectè tribuitur, etsi, non nisi posteriore secuta, producat; eo modo quo si trina immersione Baptismus conferatur, non vltimæ tantum immersioni, verum etiam primæ tribuetur gratia Baptismalis, quamvis non nisi post vltima producta sit: potest etiam è contrario dici, quod per impositionem manuum producat gratia Episcopalis, & postea per porrectionem libri Euangeliorum, potestas ordinis Episcopalis, seu character consecrator, ad eò vt nempè producat per vnã materiam partialem gratia, tanquam dispositio ad diuinam potestatem Episcopi ritè consequendam; per alteram verò partialem materiam potestas illa dispositæ iam animæ ordinandi imprimatur: eo modo quo probabile est partiales gratias per impositionem Corporis, & Sanguinis Christi sub speciebus Panis, & Vini, producat & partialibus vñctionibus, quæ in Extrema vñctione adhibentur, peculiaris annexa esse auxilia contra peculiaris vitia, quæ singulis sensibus insident, & ab iis speciatim oriuntur, ac fouentur. Quod si in eodem Sacramento non conferret absurdum effectus gratiæ partiti, multo minus absurdum videbitur in eodem Sacramento Episcopatus; sic distinguere eius effectus, vt per vnã materiam gratia, per alteram partialem character, seu potestas Episcopalis conferatur; quod enim dicitur Sacramentum non conferre gratiam nisi perfectum, hoc licet verum sit in Sacramento vnice habentibus materiam; at non in iis, quæ duplicem materiam obtinent partialem. Huc vsque Hallier.

RESOL. XV.

Afferitur sexta sententia Patris Dicastilli. Ex part. 12. tit. 1. Ref. 15.

§. 1. Sextam sententiam ex Fumo, Diuo Antonino, & alijs adducit, & sequitur P. Dicastillus de *Sacram. tom. 1. tract. 1. disp. 2. dub. 9. num. 126.* vbi probat consecrationis Episcopalis materiam esse ma-

num impositionem, & simul impositionem libri super ceruicem, & scapulas Electi. Dicendum est igitur non esse necessarium ad rationem Sacramenti, vt totam materiam adhibeat ille, qui minister est, iuxta sententiam Vasquij. Ac proinde etiam aliqua pars materia adhibeatur ab alio, qui non sit minister, & in ea etiam pars illa materia necessaria sit ad Sacramentum, posse per illam adhibitionem partis materiae à non ministro, confici Sacramentum. Vnde in nostro casu dici etiam posset, habitionem (vt sic dicam) libri Euangeliorum supra caput consecrandi, esse partem materiae necessariam simul cum manuum impositione, sive ea libri habitio proueniat ab alio Episcopo, sive Sacerdote, sive Diacono; itavt nec impositio libri sine manuum impositione, neque hæc impositio sine illa sit sufficiens materia, sed vtraque simul; & ea ratione potuisse institui huiusmodi Sacramentum nemo potest dubitare. Quod autem sic de facto institutum sit, colligimus ex eo, quod ea sit magis communis sententia in Schola, & fundata in vsu Ecclesiæ adhibentis librum, non solum, quæ explicatur in Conc. Carthagen. IV. sed etiam ab antiquis Patribus primitiue Ecclesiæ recepta, & tradita consuetudine, vt ex Dionysio Apostolorum discipulo constat, & latè probat Turrianus ad citata loca Clementis Romani, maxime lib. 8. *Constitutionum*, cap. 4. & lib. 2. pro *Epistolis Pontificum*, cap. 21. post medium. Quod autem ea impositio non necessariò fieri debeat ab Episcopis consecrantibus, constat ex vsu nostro Ecclesiæ in Pontificis Romani Clementis VIII. iussu edito.

RESOL. XVI.

Exhibetur septima, & vltima sententia Vasquez, Bellamini, & aliorum. Ex p. 12. tit. 1. Ref. 16.

§. 1. Sententiam vltimam sustinet, & probat Vasquez *disp. 140. cap. 5. num. 58.* Bellamini *lib. de Sacram. Ordinis*, cap. 9. Coninch. *disp. 20. dub. 7. concl. 1.* Henriquez *1. 10. c. 7. num. 3.* Bernal de *Sacram. disp. 47. sect. 6. num. 14.* Layman de *Sacramento Ordinis*, cap. 5. Petrus Sotus de *Sacram. tit. 5.* & alij penes ipsos, asserentes quod tota materia consecrationis Episcopalis est impositio manuum Episcopatum; forma autem verba illa, *Accipe Spiritum sanctum*, & quæ proferuntur ab Episcopo, vel Episcopis ordinantibus. Probat primò ex Trident. *sess. 14. cap. 3.* & alijs Concilijs. Secundo ex Patribus, vt Ambrosio *lib. de sacerdotali Dignitate*, cap. 5. Hieron. in *cap. 11. Isaiæ*, & alijs. Confirmatur, quia talis ceremonia sufficienter significat gratiam, & potestatem specialem, & totaliter ordinatum admitti in consortium Patrum Ecclesiæ, sive Episcoporum.

2. Probat etiam ex verbis Diui Pauli 1. Tim. vbi agit de Timotheo Episcopo, deinde dicit gratiam Timotheo esse datam per prophetiam cum impositione manuum: nomine autem Prophetiæ intelligunt Vasquez, & alij verba illa, *Accipe Spiritum sanctum*. Cum ergo dicat Paulus per eam prophetiam, & manuum impositionem conferri gratiam, & hæc per Sacramentum conferatur; Sacramentum verò confectum esse materia, & forma, sequitur manuum impositionem esse materiam proximam, & verba prædicta formam. Nec obstat (inquit Vasquez n. 60.) verba illa, *Accipe Spiritum sanctum*, esse admodum generalia: quamvis enim in illis secundum se consideratis non denotetur specialis gradus & potestas Episcopalis, sed in cuiuscumque alterius ordinatione possint dici, nihilominus vt hæc, & nunc dicuntur à tribus Episcopis simul congregatis

gratias, tanquam ministris illius gradus Episcopalis imponentibus manus supra caput ordinandi, satis denotant tres illos ordinandum accipere in suum consortium ad gradum Episcopalem. Quamvis autem eadem etiam verba proferat Episcopus ordinans Diaconum, non denotatur gradus Diaconi, nec sunt forma ordinationis illius (vt Vasquez idem putat) Episcopus enim qui est minister Diaconatus non tantum illius, sed etiam Presbyteratus, & Subdiaconatus, & aliorum inferiorum Ordinum minister est, ac proinde impositione manuum non potius denotatur, quod admittat ordinandum in suum consortium ad aliorum Ordinum gradus, quam ad gradum Diaconi.

RESOL. XVII.

Judicium de supradictis sententiis. Ex part. 12. tract. 1. Refol. 17.

§.1. Vidisti amice Lector varias Doctorum sententias circa materiam consecrationis Episcopalis; Ego breuiter exponam quid sentio. Sententiam Iamberti quoad vltimam partem non approbo: nimis enim multiplicarentur substantialia consecrationis, licet probabilem putet Pillucius in 1. tract. 9. num. 4. Sententiam Fornarij sicut & Iamberti, Syluij, Merceri de necessitate vntionis *Crismae* puto probabilem, quia in forma vntionis capitis expresse dicitur, *Vngatur, & consecratur caput tuum caelesti benedictione in Ordine Episcopali*. Sed hoc non placet Dicastillo, vbi supra, quia illius titus vntionis capitis in Concilio Carthaginensi IV. & apud Dionysium nulla fit mentio.

2. Dies hęc caremonia vntionis est aptissima cum suis verbis ad significandum practicę gratiam, & potestatem Episcopalem; & olim Reges, & Pontifices in populo Dei fiebant vntionem; ergo etiam Episcopi modo. Nego consequentiam; quia id etiam videmus in multis caremoniis Baptismi, Presbyteratus, &c. quę solummodo sunt sacramentalia, non Sacramenta, neque partes Sacramenti essentialia.

3. Dices secundo; Ille qui fit Episcopus antequam recipiat vntionem illam Chrismatis in capite, & in manibus, non vocatur Episcopus, neque consecratus, sed tantum electus in Episcopum; statim verò, ac est percipiens Chrismate, vocatur Episcopus in Pontificali Romano: ergo signum est vntionem Chrismatis ingredi essentialiter consecrationem Episcopi; Nego consequentiam, quia Pontificale cautè non appellat Episcopum, & consecratum illum, donec recipiat vntionem ipsam Chrismatis; quia cum hęc sit opinio aliquorum, non vult loqui cum aliquo periculo falsitatis, sed hanc sententiam his non obstantibus puto, vt dixi, esse probabilem, vt etiam putat Tannerus, & Dicastillus; & quidem habet in sui defensionem doctissimos Authores. Et Gerunda de Episcopatu lib. 8. disp. 9. cap. 2. num. 11. Licet nostam sententiam in sequenti resolutione amplectendam teneat; tamen in fine sic ait; Itaque sine hanc, quam modo declarauimus sententiam, sine alteram asse. entem materiam huius Sacramenti remoram esse Chrismata; proximam verò esse vntionem in capite, formam verò esse verba nempe, *vngatur, & consecratur caput tuum caelesti benedictione in Ordine Pontificali*; In nomine Patris & Filij, &c. poterit ad libitum quis problematice, ac probabiliter amplecti. Iga ille. Sententiam verò de traditione libri Euangeliorum Episcopo probabilem esse puto cum Hallier de sacris Electionibus. Sed quid dicendum de sententia Dicastilli? existimo illam

probabilissimam esse, quam tuerit etiam Tannerus tom. 4. disp. 7. quest. 2. dub. 1. num. 84. & Turrianus lib. 2. Epist. Pontific. cap. 21. cum alijs. Et probatur primò ex Concilio Carthaginensi IV. cap. 2. vbi dicitur: *Episcopus cum ordinatur, duo Episcopi, ponant, & teneant Euangeliorum codicem super caput, & ceruicem eius, & uno super eum fundente benedictionem, reliqui omnes Episcopi, qui adsunt, manibus suis caput eius tangant*, consonat Dionysius c. 5. Hierarch. Eccles. cum ait; *Pontifex qui ad consecrationem Pontificalem adducitur, utroque genu flexo ante Altare, supra caput habeat Euangelia à Deo tradita, manumque Pontificis; atque hoc modo ab eo Pontifice, qui eum consecrat, sanctissimis Precibus, appellationibusque consecratur*. Et in contemplatione: *Pontifex precipuam habet sanctissimam diuinorum librorum super caput admonitionem*.

4. Idem colligitur ex Scriptura 1. Timoth. 4. vers. 14. *Noli negligere gratiam, quę in te est, quę data est tibi per prophetiam cum impositione manuum Presbyterij*, id est Presbyterorum; seu Episcoporum: ordinatur enim Episcopus ab alijs tribus Episcopis, qui ordinando manus imponunt, vt docent Chrylostomus, Theodoretus, Theophylactus, Oecumenius, & alij ibidem. Ratio est, quia per eum ritum simul cum adiuncta verborum formula, optimè significatur effectus Sacramenti, nimirum plenitudo gratiæ ordinato data, simulque illapsus Spiritus sancti, eiusque directio, & protectio; & denique ordinatum velut victimam quandam Deo offerri, & consecrari, vt pluribus exponit Dionysius de Eccles. Hierarch. cap. 5. par. 3. Nec initio Ecclesię defuit Scriptura, quę breuem Euangelij summam complecteretur, vt etiam de Diacono dictum.

5. Neque obstat, quod in Pontificali ordinandus Episcopus post vntionem primam vocatur Consecratus, antea verò solum Electus; id enim ad Scriptorem rubricę, & modum loquendi pertinet plus non significat, quam ante eam vntionem nondum esse plene consecratum. Sicut etiam Innocentius III. *cum venisset*, &c. sacra vntione significat quidem Episcopum inungi Chrismate in capite, & manibus; non tamen asserit id essentialia esse.

Vnde non est audiendus Bernal, & Vasquez, qui sententiam Dicastilli impugnant, sed contra Vasquez insurgit Iambert, & ad eius argumenta respondet.

RESOL. XVIII.

Vltima sententia, quę asserit, quod materia, & forma consecrationis Episcopalis sit manuum impositio, & verba, *Accipe Spiritum sanctum, magis probatur, & firmatur*. Ex p. 12. tr. 1. Ref. 18.

§.1. Verum ego omiſſis supradictis sententiis, vltimę sententię adhareo; Aſſero igitur materiam ordinationis Episcopalis solum esse impositionem manuum: consequenter autem forma erit, illa verba; *Accipe Spiritum sanctum*, & ita tunc infunderetur gratia, & character imprimeretur. Probatur, quia ex nullo capite possumus colligere vntionem, appositionem libri Euangeliorum, aut alias caremonias pertinere ad essentialiam huius ordinationis: Impositionis verò manuum esse essentialiam multa persuadunt. Primùm, testimonia Scripturę in qua huius solum ritus fit mentio, cum agitur de ordinatione Episcopi, 2. ad Timoth. 1. *Admoneo te, vt resuscites gratiam, quę est in te per impositionem manuum mearum*. Secundum, Canones Conciliorum; Antiochenum enim can. 10. pro eodem, videtur reputare aliquem esse consecratum Episcopum, & percepisse impositionem manuum